

Barrotův-Fallouxův kabinet byl prvním a posledním *parlamentním ministerským kabinetem*, který Bonaparte utvořil. Propuštění tohoto kabinetu bylo proto rozhodujícím bodem obratu. S ním ztratila strana pořádku jednou provždy pozici nepostradatelnou k hájení parlamentního režimu, rukojeť výkonné moci. Je snadno pochopitelné, že v zemi, jako je Francie, kde výkonná moc disponuje více než půlmilionovou armádou úředníků, udržuje tedy ustavičně v naprosté závislosti ohromnou masu zájmů a existencí, kde stát opřádá, kontroluje, spravuje, střeží a poručníkuje občanskou společnost od jejích nejobsáhlejších projevů života až k jejím nejnicotnějším hnutím, od nejvšeobecnějších způsobů bytí až k soukromé existenci jednotlivců, kde se tento příživnický organizmus svou naprosto mimořádnou centralizací stal všudypřítomným, vševědoucím a získal zvýšenou pohyblivost a pružnost, jež mají obdobu jen v bezradné nesamostatnosti, rozplizlé beztvárnosti skutečného společenského organismu — je pochopitelné, že v takovéto zemi Národní shromáždění, které ztratí právo disponovat ministerskými křesly, ztrácí zároveň všechen skutečný vliv, jestliže zároveň nezjednoduší státní správu, nezmenší co nejvíc armádu úřednictva a nedovolí konečně občanské společnosti a veřejnému mínění, aby si vytvořily své vlastní orgány nezávislé na vládní moci. Ale *materiální zájmy* francouzské buržoazie jsou právě co nejtěsněji spjaty se zachováním oné široké a rozvětvené státní mašinerie. V ní buržoazie zaopatřuje své přebytečné obyvatelstvo a doplňuje ve formě státních platů to, co nemůže shrábnout ve formě zisků, úroků, rent a honorářů. Na druhé straně jí její *politické zájmy* nutily denně zvyšovat útlak, tedy rozmnožovat prostředky a personál státní moci, a zároveň musela vést nepřetržitou válku proti veřejnému mínění a z nedůvěry mrzачit a ochromovat samostatné orgány společenského hnutí tam, kde se jí nepodařilo úplně je amputovat. Tak donutilo francouzskou buržoazii její třídní postavení na jedné straně zničit existenční podmínky jakékoli parlamentní moci, tedy i své vlastní, na druhé straně sobě nepřátelskou výkonnou moc udělat nepřemožitelnou.

Nový kabinet se nazýval kabinetem d'Hautpoulovým. To neznamená, že by generál d'Hautpoul dostal hodnost mi-

nisterského předsedy. Bonaparte naopak odstranil zároveň s Barrotem i tuto hodnost, která prezidenta republiky fakticky odsuzovala k zákonné nicotnosti konstitučního krále, ale konstitučního krále bez trůnu a bez koruny, bez žezla a bez meče, bez neodpovědnosti, bez nepromlčitelné držby nejvyšší státní hodnosti a — což bylo nejmohutnější — bez civilní listy. V d'Hautpoulově kabinetu byl jen jeden člověk známý z parlamentu, Žid *Fould*, jeden z nejpověstnějších příslušníků finanční aristokracie. A ten dostal do rukou ministerstvo financí. Stačí nahlédnout do pařížských burzovních zpráv a uvidíme, že od 1. listopadu 1849 francouzské cenné papíry stoupají a klesají podle toho, jak stoupají a klesají bonapartistické akcie. Když si Bonaparte takto našel společníka na burze, zmocnil se zároveň i policie tím, že jmenoval Carliera pařížským policejním prefektem.

Avšak následky změny ministerského kabinetu se mohly projevit teprve v dalším vývoji. Bonaparte udělal zatím jen jeden krok kupředu, aby byl tím spíš zahrán nazpět. Po jeho drsném poselství následoval nejservilnější projev pokory Národnímu shromáždění. Kdykoli si ministři dodali odvahy a nesměle se pokusili předložit jeho osobní vrtochy jako návrhy zákona, zdálo se, jako by jen proti své vůli, donuceni svým postavením, vykonávali komické příkazy, o jejichž neúspěšnosti byli předem přesvědčeni. Kdykoli Bonaparte za zády ministrů vyžvanil své úmysly a hrál si se svými „*idées napoléoniennes*“,¹⁰⁶ zříkali se ho jeho vlastní ministři z tribuny Národního shromáždění. Zdálo se, že jeho uzurpátorské choutky jsou vyslovovány jen proto, aby neumlkal škodolibý chechtot jeho protivníků. Tvářil se jako zneuznaný génius, kterého má celý svět za hlupáka. Ještě nikdy jím všechny třídy neopovrhovaly tak hluboce jako v tomto období. Ještě nikdy nevládla buržoazie tak neomezeně, nikdy nestavěla tak okázale na odiv insignie své vlády.

Není mým úkolem psát tu dějiny její zákonodárné činnosti, která v tomto období vyúsťuje ve dva zákony: zákon, jímž se znovu zavádí *daň z vína*, a *zákon o školství*, který odstraňuje bezvěrectví.* Bylo-li Francouzům ztíženo pití vína, bylo jim

* Viz s. 83—89.